

โรงเรียนนายทหารอากาศอวุโส
กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

หลักสูตร นายทหารอากาศอวุโส รุ่นที่ ๗๙ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕

หมวดวิชาที่ ๑ การบังคับบัญชาและการบริหาร

ชื่อวิชา การเขียนเอกสารทางวิชาการ

เรียน น.ท.หญิง หฤทัยทิพย์ ตัณฑเขต

จัดทำโดย น.ท.หญิง นวน ปุณเธร

หมายเลข ๒๓ สัมนาที่ ๘

วันที่ ๓๐ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีประสิทธิภาพ ในระบบราชการ ๔.๐

نوان ปู่เนร

บทคัดย่อ

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ถือเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะมีความเกี่ยวข้องกับงบประมาณแผ่นดิน นับตั้งแต่มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๐ เป็นครั้งแรกของประเทศไทย ซึ่งมีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างในระดับพระราชบัญญัติ และก่อให้เกิดผลดีต่อกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในหลายประการ มีกรอบการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกแห่งนำไปใช้เป็นหลักปฏิบัติ โดยใช้เงินงบประมาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าต่อภารกิจของรัฐ และป้องกันปัญหาการทุจริต การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการตรวจสอบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ตามแนวทางการพัฒนาระบบราชการ ๔.๐ คือการบริหารภาครัฐหรือระบบราชการเพื่อรองรับนโยบายขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ซึ่งจะมีการปรับเปลี่ยนและปฏิรูปการทำงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก สามารถเป็นที่ไว้วางใจและที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยภาครัฐจะต้องปรับตัวเพื่อเข้าสู่ยุคดิจิทัล

บทนำ

การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ มีหลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติ ที่มีรายละเอียดอยู่หลายขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีความซับซ้อน อีกทั้งแนวทางการปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุต้องอาศัยประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีปัญหาในการใช้ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์อยู่ตลอดอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานด้านพัสดุที่มีหน้าที่ต้องดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ และวิธีปฏิบัติทางอิเล็กทรอนิกส์ อันเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงานด้านการพัสดุ และเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทันท่วงที จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องใช้ความรู้ความเข้าใจเรื่องดังกล่าว

ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government Procurement : e-GP) กรมบัญชีกลางเป็นหน่วยงานกลางในการกำกับดูแลการบริหารงานพัสดุภาครัฐ กรมบัญชีกลางจึงได้พัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยออกแบบระบบงานให้สามารถให้บริการผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐในภาพรวมของประเทศ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะมีผลทำให้การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐเป็นไปอย่างเปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ซึ่งในระยะแรก ระบบการจัดซื้อจัดจ้างดังกล่าวได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ รวมทั้งหน่วยงานส่วนท้องถิ่นทุกแห่งสามารถลงประกาศจัดซื้อจัดจ้างให้สาธารณชนทั่วไปได้ติดตามข่าวสารข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ ไม่สามารถติดตามความคืบหน้าของการจัดซื้อจัดจ้างในระบบได้ ดังนั้นจึงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อต้องการให้ระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของไทย

ตัดเทียมสากลมากยิ่งขึ้น โดยระบบ e-GP พัฒนาขึ้นใหม่นี้จะช่วยให้อำนาจส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ รวมทั้งหน่วยงานส่วนท้องถิ่นทุกแห่งสามารถปฏิบัติงานในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างในทุกขั้นตอนผ่านทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ ทำให้การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐมีความสะดวก รวดเร็วมายิ่งขึ้น นอกจากนี้ระบบ e-GP ดังกล่าว ยังช่วยให้ผู้บริหารของส่วนราชการต่างๆ สามารถติดตามสถานะหรือความคืบหน้าของงานโครงการจัดซื้อจัดจ้างภายในหน่วยได้ทันที ทุกเวลา ทุกสัญญาณที่จัดหาในลักษณะ online ด้วย ซึ่งการพัฒนาแบบได้เดินคู่มาด้วยความเห็นที่หน่วยงานต่างๆ ได้มีส่วนร่วมวิจารณ์ เสนอแนะข้อดีข้อด้อยต่างๆ จนระบบ e-GP แล้วเสร็จ สามารถนำไปปฏิบัติหน้าที่จนลุล่วงไปได้ด้วยดี และล่าสุดได้พัฒนาระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เมื่อวันที่ ๔ เมษายน พ.ศ.๒๕๖๕ ตามแนวทางการพัฒนาระบบราชการ ๔.๐ คุณลักษณะสำคัญ ๑๐ ประการ

๑. ทำงานอย่างเปิดเผย โปร่งใส เอื้อให้บุคคลภายนอกและประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้
๒. ทำงานเชิงรุก แก้ไขปัญหา ตอบสนองความต้องการของประชาชน และสร้างคุณค่า
๓. แบ่งปันข้อมูลระหว่างหน่วยงานเชื่อมโยงการทำงานซึ่งกันอย่างเป็นเอกภาพเบ็ดเสร็จในจุดเดียว
๔. ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการ มีฐานข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนการวางแผนยุทธศาสตร์และการตัดสินใจในการทำงาน
๕. ปรับรูปแบบการทำงานให้คล่องตัวรองรับการประสานงานแนวระนาบและในลักษณะเครือข่าย
๖. ทำงานอย่างเตรียมการไว้ล่วงหน้าตอบสนองต่อสถานการณ์ทันเวลามีการวิเคราะห์ความเสี่ยงในระดับองค์การและในระดับปฏิบัติการ
๗. เปิดกว้างให้ภาคส่วนอื่นเข้ามามีส่วนร่วมถ่ายโอนภารกิจไปดำเนินการแทนได้
๘. ส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม ความคิดริเริ่มและการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการทำงานที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
๙. บุคลากรทุกระดับพร้อมปรับเปลี่ยนตัวเองสู่องค์การที่มีความทันสมัยและมุ่งเน้นผลงานที่ดี
๑๐. ให้ความสำคัญกับบุคลากร ดึงดูดบุคลากรที่มีศักยภาพสูง พัฒนาอย่างเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ สร้างความผูกพัน สร้างแรงจูงใจ มีแผนเชิงรุกรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลากร

การจัดซื้อจัดจ้างที่มีประสิทธิภาพ

การจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพต่อทำความเข้าใจในพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ กฎกระทรวง ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ มติคณะรัฐมนตรี หนังสือเวียนทราบคุณลักษณะเฉพาะสิ่งอุปกรณ์ ที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ทั้งนี้ต้องรู้จัก รู้ลึก และรู้รอบ เพื่อการนำมาใช้ได้อย่างถูกต้อง ถูกวิธี และใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องมีแผนจัดหา แผนส่งมอบพัสดุ ข้อกำหนดถูกต้อง บุคลากรต้องมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะที่เหมาะสม ประสบการณ์การทำงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งพัสดุที่มีคุณภาพ มีอายุการใช้งานได้อย่างยาวนานคุ้มค่า เนื่องจากปัจจุบันนี้ระบบการจัดซื้อจัดจ้างได้ดำเนินการผ่านระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ e-GP คือศูนย์กลางที่เป็นหน้าต่างในการบริการข้อมูลและดำเนินธุรกรรมทางการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ของกรมบัญชีกลาง เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ ประชาชนมีส่วนร่วม ผู้ประกอบการสามารถดำเนินการการค้าอย่างมีเสรี

ปัญหาและอุปสรรคจากการใช้งานระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ

๑. ด้านกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่พัสดุส่วนมากไม่สามารถอ่านและตีความระเบียบ และ พรบ. ต่าง ๆ ที่ออกมาได้อย่างชัดเจนมากนัก หรือกฎหมาย และระเบียบบางครั้งตีความได้หลายแบบ ทำให้เจ้าหน้าที่พัสดุปฏิบัติงานในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่สอดคล้องกับกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๒. แนวทางปฏิบัติของการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ มีเอกสารที่เจ้าหน้าที่ต้องรู้ คือ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ พระราชบัญญัติความผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ กฎกระทรวง ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐ มติคณะรัฐมนตรี หนังสือเวียนทราบจากกรมบัญชีกลางที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ และระเบียบก่อนปี พ.ศ.๒๕๖๐ เนื่องจากเอกสารแต่ละฉบับมีปริมาณมากทำให้เจ้าหน้าที่พัสดุ ไม่สามารถมีเวลาในการศึกษาให้เข้าใจได้อย่างถ่องแท้ เพราะหลักการปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ตามสถานการณ์บ่อย เจ้าหน้าที่อาจพลัดหลงในการปฏิบัติได้

๓. ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หน่วยงานมีงบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดหา และมีไม่เพียงพอกับจำนวนเจ้าหน้าที่พัสดุที่จะใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งสัญญาณอินเทอร์เน็ตต้องมีความเร็วที่จะรองรับระบบ e-GP เว็บไซต์ www.gprocurement.go.th ของกรมบัญชีกลาง ซึ่งหน่วยงานยังคงมีงบประมาณจำนวนจำกัด

สรุป

การพัฒนากระบวนการบริหารพัสดุและการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ให้เป็นระบบมาตรฐานสากลที่ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูประบบราชการ การพัฒนาปรับเปลี่ยนระบบนี้จะเปลี่ยนโฉมการพัสดุภาครัฐของประเทศใหม่ ให้เป็นระบบการบริหารงานที่ทันสมัย ยืดหยุ่น ลดความซ้ำซ้อน มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ควบคู่กับการยกระดับมาตรฐานการทำงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการพัสดุ โดยคาดว่าผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิรูประบบการบริหารพัสดุแบบบูรณาการในครั้งนี้จะส่งผลให้การใช้จ่ายเงินงบประมาณภาครัฐมีการใช้จ่ายอย่างคุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุดในขณะที่ประชาชนสามารถรับบริการที่มีคุณภาพจากภาครัฐ

การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐนั้นถ้าจะดำเนินการให้มีประสิทธิภาพและความโปร่งใส คงไม่สามารถใช้เพียงแค่ พรบ. กำหนดมาได้เท่านั้น แต่จะต้องดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างองค์การกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมจากฝ่ายบริหาร มีการปรับปรุงขั้นตอนการดำเนินงาน มีการติดตามวัดผล ต้องมีการสื่อสารภายในองค์กรที่ดี มีแผนสำรองในทุกๆ งานที่ดำเนินการ การให้สาธารณะชนเข้ามามีส่วนร่วมกับการทำงาน แม้กระทั่งการดูแลบุคลากรก็เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลให้เกิดความโปร่งใสได้ ซึ่งหลายๆ องค์การภาครัฐมองข้ามองค์ประกอบเหล่านี้ไป ส่งผลให้ประสิทธิภาพและความโปร่งใสภายในองค์กรไม่เกิดขึ้น ซึ่งในส่วนนี้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง โดยการปรับแนวความคิดและนำนวัตกรรมมาร่วมในการปรับปรุง การพัฒนาการใช้รูปแบบเทคโนโลยี Digital ที่เหมาะสมและเพียงพอกับงานจัดซื้อจัดจ้างตาม พรบ. ภาครัฐ

บรรณารุกรม

๑. พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐

<http://www1.si.mahidol.ac.th/division/assets/images/Law/2.PDF>

๒. สำนักมาตรฐานการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กรมบัญชีกลาง โทร. ๐ ๒๒๙๘ ๖๓๐๐-๔ e-mail :

opm@cgd.go.th

๓. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.(๒๕๖๐). คู่มือการประเมินสถานะของหน่วยงาน ภาครัฐในการเป็นระบบราชการ ๔.๐ โรงพิมพ์ สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ:กรุงเทพมหานคร.